

Norgga Boazosápmelaččaid Riikkasearvi
Norske Reindriftingsamers Landsforbund
Sami Reindeer Herders' Association of Norway

Tromsø, 18. februar 2008

Landbruks- og Matdepartementet
Postboks 8007, dep.

0030 OSLO

Landbruks- og matdep.	
Saksnr.: 2007/1972	Doknr.: 117
Mottatt: 21 FEB 2008 MP/SDD	
Saksbeh.: RPE	Ark.: 751
Kopi:	Avskr.:

Ad. ny lov om dyrevelferd

Viser til Landbruks- og Matdepartementets utsendelse av forslag til ny lov om dyrevelferd som vi mottok til høring, datert 16.11.07, ref. 200701972.

Forslaget til lov om dyrehelse omfatter alle levende pattedyr, fugler, amfibier osv., og har som formål å fremme god dyrevelferd og respekt for dyr. Dyrevelferd må vurderes ut i fra de enkelte dyrs eller dyreslags behov. For eksempel er reinsdyret et dyr som naturlig hører til i det landskapet der reindrift utøves, og sett fra reindriftingsutøverens synspunkt er reinen fri, mobil og uavhengig, og reinsdyrets behov må vurderes ut fra disse forhold. Det innebærer ikke at reindriftingsutøver er uforpliktet til å påse at reinen har tilgang til beite, og at man må foreta tilleggsføring når dette er påkrevd.

Det er også situasjoner hvor reinen er totalt underlagt menneskets varetekt og fratrukket sin frihet, og som utøser andre behov for å opprettholde god dyrevelferd.. Typiske situasjoner er situasjoner hvor enkeltrein brukes som kjørerein eller kløvrein, situasjoner hvor enkeltrein er fanget og utsatt for menneskets håndtering f.eks. i form av merking, melking, kastring, melking, avliving og slakting, og i situasjoner hvor reinen er fanget i arbeidsgjerder. For forvaltere som skal forvalte dyrevernsloven i forhold til reinsdyr, kreves det at forvalter har førstehåndskunnskap om reinen og dens behov, og har kompetanse til å ta beslutninger på grunnlag av dette.

Loven legger opp til at Mattilsynet skal ha ansvaret for å føre tilsyn og kontroll med den nye matloven. Mattilsynet skal også føre tilsyn og kontroll med lov om dyreverns, lov om veterinærer og annet dyrehelsepersonell og lov om husdyravl. Ved etablering av et felles Mattilsyn for landbasert og sjøbasert matproduksjon, fikk Mattilsynet en sentral rolle i gjennomføringen av matpolitikken. Mattilsynet vil således ha hovedansvaret for å forvalte virkemidler knyttet til målet om trygg mat, god plante- og dyrehelse og etisk forsvarlig dyrehold. Ved behandling av Statsbudsjettet i 2003 ble det sagt at Mattilsynet må raskt bygge opp nødvendig kompetanse på de nye forvaltningsområder, og det ville bli vektlagt å opprette opplærings- og kompetanseprogram i sammenheng med arbeid knyttet til organisasjonsutviklingen. NRL forventer at Statens innfrir kravet om kompetanse også når det gjelder nødvendig kunnskap for å oppfylle forvaltnings- og tilsynsplikten i forhold til reindriftnæringen.

§ 4. Hjelpeplikt

I paragrafer står det *"Enhver som kommer over et dyr som er synlig sykt, unormalt avmagret, skadd, vanskjøttet eller hjelpeløst og enhver som forårsaker skade på dyr, skal så langt mulig sørge for at dyret får hjelp og om nødvendig blir avlivet. Avlivingen skal skje i samsvar med*

kravene i § 12. Eier av dyret, Mattilsynet eller politiet skal varsles om tiltak som er iverksatt etter første ledd med mindre det anses åpenbart unødvendig.”

NRL er ikke uenig og forstår intensjonen i denne paragraf, og ser nødvendigheten med å tenke dyrehelse i en slik sammenheng. NRL vil imidlertid påpeke faren for at legfolk tolker situasjonen feil og i mange tilfeller går til avlaving av dyr på grunnlag av feilvurdering. Reinen er tilvendt sesongmessige variasjon på beitetilgangen med skrinne vårbeiter, derfor kan spesielt fjorårskalver se avmagret ut, men vil normalt kunne komme fort til hektene når det blir god tilgang til andre vekster. NRL er bekymret for at folk uten kunnskap om rein vil feiltolke reinens kondisjon, og derigjennom iverksetter drastiske tiltak som vil påføre den enkelte reineier økonomisk tap. NRL mener at reineierne bør få melding om dyr som oppfattes som skadet for å ha mulighet til å bedømme hvor alvorlig skaden er, og om det vil være nødvendig å avlive dyret.

§ 6. Kompetanse og ansvar og § 8. Driftsformer, metoder, utstyr og tekniske løsninger
Disse lovbestemmelser gjør det påkrevd at Mattilsynet har inngående kunnskap om reindriftsnæringen hvis de skal kunne ivareta sine tilsynsoppgaver.

§ 9. Medisinsk og kirurgisk behandling

I Paragrafer står det *”Medisinsk og kirurgisk behandling skal utføres på en dyrevelferdsmessig forsvarlig måte og ivareta dyrets funksjon og livskvalitet. Det skal ikke gjøres operative inngrep eller fjernes kroppsdelar på dyr uten at det foreligger forsvarlig grunn ut fra hensynet til dyrets helse. Det er likevel tillatt å foreta forsvarlig merking av dyr i dyrehold. Avhorning og kastrering er tillatt når det er nødvendig ut fra hensynet til dyrevelferd eller av særlige bruksgrunner. Ved smertefulle inngrep skal det nyttes bedøvelse og nødvendig smertelindring.”*

NRL er enig at det ikke skal gjøres operative inngrep av personer som ikke har nødvendig erfaring til å foreta slike inngrep. NRL er også enig i at det kan foretas avhorning og kastrering, noe som i mange tilfeller er påkrevd i utøvelse av reindriftsnæringen. Bruk av arbeids-/kjørerein er en viktig del av den reindriftsamiske kulturen. For at oksereinen skal kunne benyttes som transport-/kjøre-/lederein, og må den kastreres for å ha tilstrekkelig tamhetsgrad og for å være kapabel til å utføre slikt arbeid. Erfaringsmessig vil okserein over viss alder, som ikke er kastrerte, ha store vanskeligheter med å overleve brunsten på grunn av utmattelse, og påføres dermed unødige lidelse, og igjen vil være et stort tap for reineieren. Kastrering er også nødvendig for at reinflokkene skal ha tilstrekkelig tamhetsgrad som gjør det lettere for reineiere å ha kontroll over reinflokkene. I forbindelse med vanskelig beiteforhold, er kraftig okserein viktig for overlevelsesnivåen til svakere dyr.

Reindriftsnæringens metode for kastrering av rein ble ikke foretatt i form av inngrep, men ble foretatt ved at reinens sædledere ble satt ut av funksjon ved hjelp av spesialtilpassete kastrasjonstang. Forbud mot kastrering ble i sin tid ikke bare tatt på grunnlag av dyrehelsemessig hensyn, tvert imot var reintallsproblematikk vel så viktig, om ikke viktigere. Det er ikke blitt utredet om hvilke dyrehelsemessige virkninger reineiernes kastrering hadde for reinen. Det er allmenn oppfatning i næringen at måten reindriften praktiserte kastrering på ivaretok dyrehelsen på en bedre måte enn dagens legaliserte kastrering. NRL ber de dyrehelsemessige virkninger på slik kastrering undersøkes nærmere med tanke på legalisering av reineieres tradisjonelle kastrering av rein med tang.

§ 10. Merking av dyr

Paragrafen legger opp til sitat *”Ved merking av dyr skal det benyttes forsvarlige metoder som ikke påfører dyret atferdsmessige begrensninger eller annen lidelse.*

NRL forventer at LMD sikrer at reineiernes tradisjonelle metode for reinmerking ikke skal være truet gjennom denne paragraf. NRL foreslår også at *”annen lidelse”* erstattes med *”unødig lidelse”*

§ 11. Transport

Transport av reinsdyr er etter hvert blitt vanlig ved utøvelse av reindrift. Ved utarbeidelse av lover og forskrifter er ikke reindriftstransport det først man tenker på, derfor har transport av reinsdyr blitt tvunget til å etterfølge lover og forskrifter som er beregnet helt andre dyrearter. NRL er ikke uenig i lovteksten i forslaget til dyrevernlover som er som følge: *"Transport skal foregå på en måte som er til minst mulig belastning for dyret. Dyr skal kun transporteres når de er i en slik tilstand at det er forsvarlig å gjennomføre hele transporten. Transportmiddelet skal være egnet ut fra hensynet til dyrenes sikkerhet og egenart. Dyr skal ha nødvendig tilsyn og stell under transporten.*

NRL er således helt enig i at dyrehelsemessige forhold er viktig og det først og fremst bør tas hensyn til den enkelte dyrs primære behov. De ulike dyregrupper vil naturlig nok ha svært forskjellige behov og disse behov vil neppe kunne reguleres i en lov. NRL forventer derfor at gjeldende forskrifter for transport av levende rein videreføres, eller om nødvendig tilpasses reinens behov i den nye loven. NRL vil be om at NRL konsulteres om det viser seg nødvendig å revidere forskriften om transport av levende rein.

§ 15. Bygninger, gjerder og andre mindre innretninger.

I paragrafen står det at *"det skal ikke brukes piggråd i gjerde for å regulere dyrs ferdsel."* NRL er enig i at bruk av piggråd i gjerde skal forbys.

Det finnes en mengde gamle oppsatt gjerdet der det er blitt brukt piggråd som ikke er fjernet. På bakgrunn av dyrehelsemessige forhold mener NRL at man gjennom en lovhjemmel skal kunne kreve at slike fjernes.

§ 17. Sporbarhet

NRL har lenge ytret at det utarbeides bedre metoder for sporbarhet av f.eks kjøttprodukter og støtter forslaget fullt ut.

§ 22. Dyrs levemiljø

Paragrafen er som følge: *"Dyreholder skal sikre at dyr holdes i miljø som gir god velferd ut fra artstypiske og individuelle behov, herunder gir mulighet for stimulerende aktiviteter, bevegelse, hvile og annen naturlig atferd. Dyrs levemiljø skal fremme god helse og kondisjon og bidra til trygghet og trivsel. Dyr skal beskyttes mot ugunstige værforhold og ha adgang til egnet og trygt tilholdsrom utenom normal beiteperiode."*

NRL støtter fullt ut intensjonen i denne paragraf, men vil påpeke at det er ulike behov i de ulike dyreslag. Hvis allmennheten skal forstå disse må det fremskaffes mye bedre kunnskap om behovet til de ulike dyreslag enn det som er i dag. Når det gjelder god dyrevelferd hos rein vil NRL bistå med kunnskap om reinsdyrets individuell behov.

§ 23. Tilsyn, stell og føring

Dyr i menneskets varetekt og dyr på fritt beite har forskjellig behov for tilsyn, stell og føring. NRL vil ennå en gang påpeke at tilsynsmyndighet skal ha inngående kunnskap om dyret og dyreholdet for å kunne forvalte denne paragrafen.

§ 24. Avl og bioteknologi

Mattilsynet ba for en tid tilbake om opplysning om hvordan reineiere skal kontrollere hvilke reinokser som parrer med hvilke simler. Reineiernes avl er basert på uttak av dyr man ikke ønsker å avle på istedenfor kontrollert parring. Reinen lever i sitt naturlige miljø, og parring utøves som følge av reinens naturlig atferd.

§ 28. Utsetting av dyr i naturen

Loven legger opp til forbud mot at *dyr fra dyrehold kan settes ut i naturen for å bli villevende når dyret har gode muligheter for å tilpasse seg og overleve i det nye miljøet.*

NRL er enig i dette, men etterlyser i tillegg bedre kontroll av fremmede dyreslag som holdes i fangenskap, men som benytter utmarksbeiter i deler av året.

§ 32. Tilsyn og vedtak

I loven har Mattilsynet fått i oppgave *føre tilsyn og om nødvendig fatte vedtak for gjennomføring av bestemmelser gitt i eller i medhold av denne loven. Mattilsynet kan fatte vedtak om beiterestriksjoner for å beskytte husdyr mot rovvilt. Ved inngripende vedtak om beiterestriksjoner grunnet rovvilt.*

NRL er ikke enig i at mattilsynet skal kunne fatte beiterestriksjoner for reindriften for å kunne beskytte rein mot rovdyr. Rein er et dyr som er et naturlig dyr i faunaen og som naturlig inngår i de økosystemer hvor det finnes vill og tamrein i dag. Det kan derfor ikke betraktes som husdyr i definisjonen i dyrevernsløven. Reineiere har opparbeidet beiterett i utmark, og det vil være et alvorlig overgrep hvis Mattilsynet skal nekte reineiere til å benytte sine rettmessige beiteområder. NRL vil derfor på det sterkeste fraråde at Mattilsynet gis fullmakt til å legge beiterestriksjoner for å beskytte rein mot rovvilt.

Avslutningsvis vil NRL påminne at reindriftsnæringen er blitt drevet i mange hundre år. Næringen er basert på reinsdyrets bruk av naturbeiter som reinen har benyttet seg av i uminnelige tider. I motsetning til andre typer dyrehold, har reindriften basert i forhold til reinens bruk av beiteområder, trekkmonster, vaner og behov.

Reindriftsnæringen er en gammel levesett med lange tradisjoner og har utviklet svært god kompetanse når det gjelder rein og reindrift. Denne kunnskapen kan blant annet dokumenteres ved et velutviklet reindriftskultur og et rikt fagspråk. NRL vil derfor påminne at Norge har spesielt ansvar for å legge til rette forholdene for å ivareta reindriftskulturen. NRL er redd for at innføring av ulike tiltak vil skape problemer for fortsatt utøvelse av tradisjonell reindrift, uten at innføring av slike tiltak er basert på et godt reindriftsfaglig og dyrevernsmessig grunnlag.

Etter formålsparagrafer skal loven omfatte alle levende pattedyr, fugler, amfibier o.l. NRL er derfor inneforstått med at loven må være rund formulert for å kunne fungere etter intensjonen. NRL forventer at det utarbeides særskilte forskrifter tilpasset de ulike dyreslag til de enkelte paragrafer i loven. NRL krever å bli involvert og bli konsultert når det skal utarbeides forskrifter som skal gjelde for reinsdyr.

Med hilsen

Per M. Sara
fagsekretær